

Dr Anthony J. Tomasino, Judaizm przed Jezusem, sesja 1, Wielki obraz

© 2024 Tony Tomasino i Ted Hildebrandt

Mówi Tony Tomasino na temat judaizmu przed Jezusem, sesja 1, Wielki obraz.

Czas pomiędzy Starym i Nowym Testamentem jest dla wielu ludzi czymś w rodzaju tajemnicy. Wielu chrześcijan odczuwa pewien szok, gdy przechodzą ze znanego świata Nowego Testamentu do mniej znanego świata Starego Testamentu i zastanawiają się, jak to się stało, że wyszliśmy z tego okresu, w którym mówimy po hebrajsku i gdzie żyjemy pod panowaniem Babilończyków aż do chwili, gdy nagle mamy do czynienia z Rzymianami i Cesarstwem Rzymskim, a piszemy po grecku.

Dla wielu ludzi jest to długi okres ciemności, który protestanci tradycyjnie nazywają 400 cichymi latami. Faktem jest, że naprawdę nie jest cichy. Jest to czas wielkiego rozwoju literackiego, teologicznego i kulturalnego dla judaizmu, a świat Starego Testamentu i świat Nowego Testamentu są bardzo różne, a narody, które spotykamy w tych różnych epokach, są prawie jak różne gatunki ludzi.

Kiedy więc spojrzymy na materiały, które mamy w Biblii, zwłaszcza na naszych Bibliach protestanckich, wyda nam się to nieco irytujące, ponieważ w Starym Testamencie widzimy takie rzeczy, jak wielkie królestwa, imperia Asyryjczyków i Babilończyków. Czytamy o takich rzeczach jak królowie hebrajscy, odstępstwo i walka z bałwochwalstwem, a potem dochodzimy do Nowego Testamentu i czytamy o zupełnie innym zestawie obsesji. Obsesja na punkcie idei zmartwychwstania jest w istocie centralnym tematem całego Nowego Testamentu.

Idea, że Jezus powstał z martwych, staje się w rzeczywistości głównym tematem całego Nowego Testamentu, a jednak pojęcie zmartwychwstania jest w Starym Testamencie prawie nieobecne, dlatego zastanawiamy się, skąd się wzięło i do nas, może się to wydawać tajemnicą, ale możemy się przekonać, jeśli przyjrzymy się niektórym fragmentom tej międzytestamentowej literatury, jak ta idea ewoluowała w czasie. Ale to tylko jeden z tematów, który zobaczymy. Jedną z koncepcji, która zostanie tutaj omówiona, gdy będziemy mówić o okresie międzytestamentowym.

Więc jestem twoim wykładowcą. Nazywam się Tony Tomasino i jestem obecnie pastorem w kościele w Michigan. Byłem wcześniej profesorem Starego Testamentu i studiów międzytestamentowych i zamierzamy wspólnie zbadać niektóre idee, wydarzenia i tematy, które kształtują świat Nowego Testamentu.

Uważamy to za 400 cichych lat, ale jak już wspomniałem, wcale nie jest to cisza. Ilość danych, którymi dysponujemy, jest ogromna i często sprzeczna. Ilość informacji,

którymi dysponujemy obecnie, jest znacznie większa niż w przeszłości, a mimo to staramy się to wszystko uporządkować.

Moje własne myślenie zmieniło się na przestrzeni lat, w miarę jak dokonywano nowych odkryć lub po prostu patrzyliśmy na stare odkrycia w nowym świetle. Postaram się zatem zachować wybiórczość w trakcie przechodzenia przez ten okres i będę podkreślał szereg wydarzeń historycznych, które są bardzo znaczące, ale stanowią główny temat, który moim zdaniem będziemy próbowali uderzyć, to sposób, w jaki widzimy powstawanie świata Nowego Testamentu. Sposób, w jaki postrzegamy ten świat, kształtuje się na podstawie, na fundamentach świata Starego Testamentu i zamierzamy wypełnić lukę między nimi, między światem Starego Testamentu a światem Nowego Testamentu i, miejmy nadzieję, przekonamy się, że świat Nowego Testamentu nie jest jakimś dziwnym, drażniącym rodzajem nieciągłości, ale raczej rodzajem naturalnego postępu wielu tego, co widzimy, co dzieje się w Starym Testamencie.

Osobiście lubię się uczyć w ten sposób, że najpierw lubię uzyskać ogólny obraz sytuacji, a potem wrócić, wypełnić luki i porozmawiać o szczegółach, i tak właśnie zrobimy zrobić na tym wykładzie. Uzyskamy ogólny obraz, a potem wrócimy do kolejnych wykładów i skupimy się bardziej na szczegółach, uzupełnimy ten obraz, będziemy zatrzymajcie się na chwilę, aby przyjrzeć się niektórym tekstom, przyjrzymy się pewnym ideom, niektórym tematom i zobaczymy, jak to wszystko współgra ze sobą, tworząc ten wspaniały pomost pomiędzy Testamentami. Zaczniemy więc od Starego Testamentu.

Większość z nas zna tę historię, ale nie zaszkodzi odświeżyć ją trochę, prawda? Zatem Biblia zaczyna się od początku, całkiem dosłownie od początku. Słowa oczywiście pierwszych rozdziałów Biblii nawiązują do stworzenia świata, a z historii stworzenia szybko przechodzimy do stworzenia narodu. Umieszczanie dat jest zawsze bardzo niebezpieczne, szczególnie gdy mówimy o okresie Starego Testamentu. Często rekonstruujemy rzeczy w oparciu o genealogie, dlatego mamy te słynne chronologie od ludzi takich jak biskup Usher, które opierały się na dodawaniu liczb i ustalaniu tych dat.

Mamy inne poczucie sposobu, w jaki genealogie działają obecnie, niż biskup Usher i zdajemy sobie sprawę, że te genealogie są raczej wybiórcze i często działają według innych zasad niż współczesne genealogie. Zatem ustalanie dat dla wydarzeń ze Starego Testamentu nie zawsze jest najmądrzejszym sposobem działania. Niemniej jednak, jak to mówimy, głupcy wdzierają się tam, gdzie anioły boją się wkroczyć, więc od razu podam tutaj jakąś datę.

Powołanie Abrama, początek narodu izraelskiego i ojca narodu, ma miejsce w 12 rozdziale Księgi Rodzaju. Powołanie Abrama ma miejsce prawdopodobnie około roku 2000 p.n.e., czyli w okresie, który nazywamy epoką brązu i w tamtych czasach

słyszemy, że Bóg rozmawia z człowiekiem o imieniu Abram i mówi: Uczynię z ciebie naród, dam ci ziemię, uczynię cię błogosławieństwem dla błogosławiących cię i przekleństwem dla tych, którzy cię przeklinają, i zobaczymy, że przez ciebie wszystkie narody świata zostaną pobłogosławione lub będą błogosławić siebie, jednakże dokładnie to tłumaczymy. Ale w każdym razie jest to początek Izraela. Następnie Księga Rodzaju mówi o patriarchach, Abrahamie, Izaaku i Jakubie. Mamy wiele historii o tych ludziach, którzy utworzyli podstawę narodu, a Izrael stał się ojcem 12 pokoleń Izraela i pod koniec Księgi Rodzaju widzimy migrację ludu Izraela do Egiptu i tam zaczyna się cała historia Józefa.

Ale Izraelici udają się do Egiptu, zgodnie z pierwszym rozdziałem Księgi Wyjścia, gdzie zostali zniewoleni. Księga Rodzaju, a późniejsze księgi mówią nam, że było tam 400 lat niewoli w Egipcie, a potem po 400 latach niewoli, Bóg wzbudza człowieka o imieniu Mojżesz i Mojżesz jest tym, który wybawia lud, cóż, Bóg jest tym, który wybawia lud, ale Bóg używa Mojżesza, aby wybawić lud z niewoli w Egipcie i wyprowadza tych ludzi podaje im prawa, które znajdujemy w Torze, prawa Mojżesza w Pięcioksięgu i prawa te stanowią większość pozostałych pięciu pierwszych ksiąg Starego Testamentu. Tak więc Mojżesz dociera do krańca ziemi obiecanej pod koniec Księgi Powtórzonego Prawa; umiera tam na równinach Midianu i przekazuje wodze przywództwa swojemu protegowanemu Jozuem, który pasuje do bitwy pod Jerychem, pasuje bardzo dobrze, dziękuję bardzo. Jozue wprowadza lud do ziemi, którą Bóg obiecał Abrahamowi tak dawno temu.

Teraz, po Jozuem, przywództwo przeszło w ręce tych ludzi, zwanych sędziami, a sędziowie są charyzmatycznymi przywódcami, powołanymi przez Boga, aby również wyzwolili naród z niewoli. Myślę, że można śmiało powiedzieć, że wielu z nich ludzie pełnili także pewnego rodzaju rolę sędziowskie, przez co nazywamy ich sędziami, a nie po prostu watażkami lub czymś w tym rodzaju. Ale kadencja sędziów trwa przez pewien okres czasu i istnieje wiele kontrowersji co do tego, jak długo trwała kadencja sędziów, ale nie jest to dla nas teraz naprawdę ważne. Wiemy tylko, że był tu okres sędziów, który położył podwaliny pod to, co się wydarzy, ponieważ pod koniec Księgi Sędziów widzimy pierwsze pomruki niezadowolenia z systemu charyzmatycznego przywództwa, a następnie dochodzimy do sedna. księgi królów, w których ludzie wołają i mówią, że potrzebujemy królów, ponieważ przywództwo sędziów okazało się niewystarczające.

A zatem pierwszy król Izraela, człowiek o imieniu Saul, prawdopodobnie około 1050 roku p.n.e. i zaczynamy wkraczać w okres, w którym możemy datować wszystko z nieco większą pewnością. To również jest względne, ale teraz mamy trochę większą pewnością co do tego, gdzie jesteśmy na naszej osi czasu. Tak więc mniej więcej około 1050 rpn.e Bóg wybiera człowieka o imieniu Saul, aby został królem Izraela, pierwszym królem Izraela.

Saul jest nieposłuszny Bogu na kilka głównych sposobów i z powodu jego nieposłuszeństwa Bóg wybiera innego człowieka, człowieka o imieniu Dawid, człowieka według Bożego serca, co nie oznacza, że Dawid zawsze podążał za Bogiem, ale raczej, że Bóg z jakiegoś powodu zawsze ścigał Dawida. Zatem Bóg wybiera Dawida na króla. Dawid i Saul walczą przez chwilę.

Ostatecznie Dawid zostaje królem dość znacznego imperium. Po jego dniach zastępuje go jego syn Salomon. Salomon zostaje królem tego imperium i jeszcze bardziej rozszerza królestwo.

Za jego dni w Jerozolimie zbudowano wielką świątynię Pana, co jest oczywiście kamieniem milowym, ponieważ świątynia stała się centralnym elementem tożsamości Izraela jako narodu. Są to ludzie, dla których świątynia jest fundamentem i centrum ich wiary. Cóż, po dniach Salomona Salomon okazał się nieposłuszny Bogu, jak praktycznie każdy król Izraela, w takim czy innym stopniu, ale z powodu jego odstępstwa Bóg sądzi naród i Izrael dzieli się na dwa królestwa.

Królestwo północne, które składa się z 10 plemion, znowu liczby i tożsamość są czasami trochę pomieszane, ale w każdym razie mamy 10 plemion północy, które ostatecznie znalazły centrum swojego królestwa w Samarii i które stało się stolicą ostatecznie swojego królestwa. Południowe królestwo Judy ze stolicą w Jerozolimie. Zatem królestwo północne, według ksiąg królewskich, nie ma dobrych królów.

Głównym powodem, dla którego nie mają dobrych królów, jest to, że założyli własną świątynię w Betel i inne świątynie w całym kraju, a Bóg oświadczył, że Jego ulubionym miejscem jest Jerozolima. Są inne powody, dla których nie lubią królów północy, ale to jest, wiesz, mniej więcej jeden z głównych powodów. Ponieważ więc królestwo północne jest uważane za odstępcę, Bóg sprowadza tu naród, który będzie sądził królestwa, a tym narodem jest Asyria.

Asyryjczycy byli ludem semickim zamieszkującym północną część Mezopotamii, ludem bardzo kulturalnym, bardzo zaciekłym i niezwykłym na swój sposób. Część tych wspaniałych dzieł sztuki stworzyli Asyryjczycy, a według niektórych osób, które badały te dzieła, widzimy tu króla asyryjskiego z nogą na ramieniu prawdopodobnie Izraelity. Ale Asyryjczykom udało się podbić większość Bliskiego Wschodu, w tym Izrael i Judę, i zarówno Izrael, jak i Juda złożyły daninę Asyrii.

Ostatecznie Izrael dołączył do koalicji narodów, które zbuntowały się przeciwko Asyrii, a kiedy się zbuntowali, cóż, nie wyszło tak, jak planowali. I tak Asyryjczycy zniszczyli królestwo Izraela. Deportowali większość jego mieszkańców do różnych regionów imperium asyryjskiego, sprowadzili ludzi z innych obszarów, aby ponownie zaludnić tę ziemię, ten północny obszar.

Mówimy o dziesięciu zaginionych pokoleniach Izraela. O tym właśnie mówimy. Mówimy o czasie, kiedy deportowano tych ludzi z Izraela i sprowadzono inne ludy obcego pochodzenia.

Jest bardzo prawdopodobne, że nadal byli tam Izraelici i prawdopodobnie w tym czasie miały miejsce małżeństwa mieszane i różne inne rzeczy. Będziemy musieli wrócić do tego później, ponieważ istnieje cała grupa ludzi, którzy stali się bardzo ważni w Nowym Testamencie, zwanych Samarytanami i którzy, można powiedzieć, są odbiorcami tego działania Asyryjczyków. Ale w każdym razie Juda w pewnym sensie unika kuli z Asyryjczykami, a ponieważ lud Judy został w pewnym sensie pobłogosławiony przez Boga, widzimy tę wspaniałą historię o tym, jak król Ezechiasz w swoich czasach zostaje wybawiony z rąk Asyryjczyków i widzimy, że Bóg ma szczególne miejsce w swoim sercu dla wiernych Judy, w tym momencie są oni oszczędzeni.

Ale niestety, nie będzie to trwało długo, ponieważ polityka Bliskiego Wschodu wkrótce zmiążdży także Judę swoimi kołami. Biblia oczywiście ma na to jedno wyjaśnienie. Biblia wyjaśnia, że Juda również był odstępcą, a zwłaszcza pewien król o imieniu Manasses, który wznosił ołtarze bogu Baalowi i składał w ofierze dzieci i inne tego typu zabawne rzeczy.

Jednak z powodu odstępstwa Manassesesa Bóg powiedział dość i Judę spotka taki sam los jak Izrael, jej północny sąsiad. Tak więc nie dotarło to do Asyryjczyków, ale raczej od innych ludów semickich, ludzi zwanych Babilończykami. Babilon jest oczywiście wielkim starożytnym królestwem, a Babilończycy istnieli tu przez wiele, wiele wieków.

W tym czasie Babilończycy przeżywali swego rodzaju renesans, zwłaszcza pod przywództwem człowieka o imieniu Nabuchodonozor. Dzięki przywództwu Nabuchodonozora królestwu babilońskiemu udało się wyciągnąć rękę i podbić Asyryjczyków oraz inne ziemie wokół nich, aż w końcu także Juda znalazła się pod ich władzą. Teraz Juda najwyraźniej nie wyciągnął lekcji od swoich braci, Izraelitów, ponieważ Juda zbuntowała się przeciwko Babilończykom.

W 587 r. p.n.e. przybyli Babilończycy i rozpoczęli oblężenie Jerozolimy. Jerozolima została w większości zniszczona. Zburzono ściany.

Wielka świątynia Salomona została zniszczona, a król Judy został wzięty do niewoli do Babilonu wraz z wieloma czołowymi obywatelami Judy. W ten sposób rozpoczyna się okres, który nazywamy wygnaniem babilońskim. Prorok Jeremiasz przepowiedział, że okres ten będzie trwał 70 lat.

Przewidywano również, że będzie to trwało 40 lat. Cóż, wszystko zależy od tego, ile liczy się jako wygnanie, jak sądzę, ponieważ w latach 587–538, 538 oficjalnie

wygnanie kończy się z powodów, o których za chwilę przejdę, ale nie wszyscy Izraelici powrócili natychmiast. W rzeczywistości wielu mieszkańców Judy zdecydowało się pozostać w Babilonie, a odbudowa Jerozolimy i podniesienie narodu po zniszczeniu, jakie mu zajęło, zajęło trochę czasu.

Tak więc od 587 do 538 roku w Babilonie mieszkała duża populacja Żydów z naprawdę wyższych klas. Jeremiasz nazywa tych ludzi, którzy zostali faktycznie uprowadzeni i zabrani do Babilonu, jako dobre figi, dobrych ludzi, podczas gdy ludzie, którzy pozostali w kraju, który nazywał złymi figami, ludzie o lepszych, wątpliwych obyczajach, my mógłby powiedzieć. W końcu zaczęto ich nazywać ludem tej ziemi, ale to nie jest dobre określenie.

Nie mówimy tutaj o przytulaczach drzew. Mówimy o ludziach, którzy przyjęli zwyczaje swoich sąsiadów i ludziach, którzy stracili wiele cech charakterystycznych, co to znaczy być Judajczykiem, czcicielem Pana, podczas gdy w międzyczasie, w Babilonie, społeczność żydowska zwierzała szeregi, i używam tutaj tego słowa „żydowski” i zdaję sobie sprawę, że w tym momencie jest to pewnego rodzaju anachronizm, ale zostawmy to na marginesie. Tamtejsi ludzie, którzy zwierali szeregi, przeciwstawiali się swoim sąsiadom, a wiele ważnych tradycji, które znajdujemy w Starym Testamencie, zaczynało być utrwalanych przez tę społeczność w Babilonie.

Zatem 538, co jest takiego specjalnego w 538? Cóż, teraz zbliżamy się do końca Starego Testamentu i w tym momencie mamy do czynienia z niezwykle postacią. Czasami nazywa się go pierwszą prawdziwą osobą w historii świata, co jest ciekawym sposobem na opisanie tego człowieka, ale Cyrusa Wielkiego nazywano jedną z niewielu osób, które faktycznie zasłużyły na ten tytuł, Wielkiego. Cyrus był królem Persji, Imperium Perskiego. W następnym wykładzie będziemy dużo mówić o Cyrusie, ale Cyrusowi udało się podbić imperium babilońskie, a kiedy podbił Babilon, wydał dekret, który pozwolił jeńcom w Babilonie, nie tylko ludowi Judy, ale wszystkim jeńcom pozwolono teraz wyjść na wolność.

Wielu ludzi, wielu Judaitów, wróciło w niewoli do domu, do Jerozolimy. Znacznie więcej pozostało w Babilonie. I możesz zrozumieć dlaczego, jeśli się nad tym zastanowisz. Babilon był w tamtych czasach swego rodzaju kulturalnym centrum świata.

Masz wszystkie owoce, całe wino i całą zabawę, jakiej możesz zapragnąć. Można pojechać do Babilonu i obserwować wspaniałe dzieła architektury i tak dalej. Jeśli wrócisz do domu, do Jerozolimy, wrócisz do ruin i do pracy, ponieważ będziesz musiał odbudować to miejsce.

Wielu mieszkańców Judy pozostało w Babilonie i utworzyło tam bardzo prężną społeczność żydowską. W rzeczywistości ta społeczność żydowska w Babilonie

istniała aż do czasów Jezusa, znacznie po czasach Jezusa, a właściwie aż do czasów podbojów muzułmańskich .

Tymczasem mamy ludzi wracających do domu, do Jerozolimy, aby podjąć wspaniałe zadanie odbudowy swojego narodu. Zatem jedną z najważniejszych rzeczy dla nich w tym momencie jest nowa świątynia. I tak, przy drugiej świątyni, najwyraźniej prace nad świątynią rozpoczęły się niemal natychmiast, ale ukończono je dopiero w 515 rpn.

Tak więc po około 20 latach od rozpoczęcia pracy faktycznie ją ukończono. W księgach Ezdrasza i Nehemiasza powiedziano nam, że kiedy ludzie zobaczyli swoją nową świątynię, nie płakali z radości; płakali, bo ci, którzy byli na tyle dorośli, że pamiętali, jak wyglądała stara świątynia, zdali sobie sprawę, że ta nowa była tylko cieniem świetności poprzedniej świątyni. Ale czytamy u proroków takich jak Zachariasz, który mówi o tym, jak Bóg mówi o tym, jak spuści deszcz swojej chwały na tę świątynię i jak zamierza odnowić swój lud nawet pośród jego ubóstwa w tym czasie.

Zatem budowa tej nowej świątyni rozpoczyna okres, który z oczywistych powodów nazywamy okresem drugiej świątyni. To jest druga świątynia. Świątynia Salomona była pierwszą świątynią, a teraz jest to druga świątynia.

W pewnym sensie oszukujemy tutaj, ponieważ mówimy, że okres drugiej świątyni kończy się w roku 70 naszej ery , i technicznie rzecz biorąc, jest to prawda, ponieważ wtedy świątynia została zniszczona przez Rzymian. Jednakże świątynia zniszczona przez Rzymian nie jest tą samą, którą wznosił w tym okresie Zorobabel, ponieważ człowiek o imieniu Herod Wielki, o którym będziemy rozmawiać później, zbudował nową świątynia wokół starej świątyni. Następnie rozebrał tę starą świątynię i kazał ją wyciągnąć za drzwi, a ta nowa świątynia Heroda była wspaniałą budowlą, jednym z największych cudów świata i do dziś, o ile wiem, największym kompleksem świątynnym kiedykolwiek istnieć.

To trochę mniej więcej . Tak czy inaczej, ostatnim historycznym epizodem Starego Testamentu, przynajmniej w naszym protestanckim Starym Testamencie, jest służba Ezdrasza i Nehemiasza. Pojawia się wiele pytań dotyczących tego, który z tych gości był pierwszy i kiedy dokładnie pracowali, ale jest to około 440-445 p.n.e., czasami w tym okresie.

Wiemy o tym, co, nie mogę powiedzieć, że wiemy cokolwiek, ponieważ tak naprawdę nie wiemy nic, ale w większości dzieło Ezdrasza i Nehemiasza jest opisane w niektórych relacjach pierwszoosobowych, które podają, a także w niektórych narracjach to dodał ktoś inny. Ale zebrane księgi podają kronikę dotyczącą tych dwóch namiestników, teraz Juda nie ma w tym czasie królów, mają namiestników, w tym momencie znajdują się pod imperium perskim, ale ci dwaj namiestnicy

otrzymują zlecenie, a każdy z nich ma wykonać swoje zadanie pomocy w odbudowie i ponownym odbudowaniu narodu żydowskiego. Ezra jest w tym czasie przede wszystkim przywódcą duchowym.

Otrzymał zadanie ujednolicenia praw, a właściwie nałożenia praw Mojżesza na ludność Jerozolimy i Judy, która jest znacznie mniejszą miejscowością niż za czasów króla Dawida. A potem mamy Nehemiasza, którego głównym zadaniem jest odbudowa murów miasta. W tamtych czasach miasto bez murów w ogóle nie było uważane za miasto.

I tak odbudowa muru była kwestią dumy, kwestią bezpieczeństwa narodowego, ale tak naprawdę większą dumą, ponieważ posiadanie muru definiowało cię, zgodnie z tradycją żydowską, naprawdę, później w Misznie i innych żydowskich tekstach, jesteśmy powiedziały naprawdę, że różnica między ludźmi a miastem jest murem. Zatem mur uczynił z nich miasto i ponownie stworzył Jerozolimę jako całość. No cóż, zaraz wkraczamy w strefę międzytestamentową.

Dla nas, protestantów, jest to oczywiście wielka, mroczna dziwność. Dla katolików jest to prawdopodobnie nadal wielka, mroczna dziwność, ale nie aż tak wielka, mroczna dziwność. Dobra.

Imperium perskie. Imperium Perskie było w szczytowym okresie największym imperium, jakie świat kiedykolwiek widział. I była to rzecz niezwykła.

W pewnym momencie udało mu się rozprzestrzenić aż do Egiptu. Nie udało się go zatrzymać, ale rozprzestrzenił się tam. Czasami podbijał niektóre części Grecji.

I przejdziemy do walk między Persją a Grecją, ponieważ jest to jedno z najważniejszych wydarzeń w historii świata. Ale o tym porozmawiamy później. Ale Imperium Perskie zdołało kontrolować dużą część ziemi przez około kilkaset lat.

W większości Żydzi byli całkiem szczęśliwi pod panowaniem perskim. Persowie byli dość tolerancyjni wobec odmiennych poglądów oraz rodzimych zwyczajów i religii, w pewnych granicach, o czym porozmawiamy nieco później. Jednak Imperium Perskie rozrosło się do takiego stopnia, że jego styl przywództwa nie był w stanie utrzymać geograficznego zasięgu podbojów.

Tak więc od 500 do 479 roku p.n.e. mamy serię konfliktów pomiędzy Persami i Grekami. I ta seria konfliktów zadecyduje nie tylko o losie Persji i świata greckiego, ale tak naprawdę zadecyduje o losie narodu żydowskiego i nas, na wiele sposobów. Cudowna rzecz.

Mówią, że historię zawsze piszą zwycięzcy. Mamy te wspaniałe obrazy wojen perskich dzięki filmom takim jak 300 i innym hollywoodzkim produkcjom, które

przedstawiają Persów jako szalonych barbarzyńców, a Greków jako szlachetnych i potężnych wojowników i tym podobne wspaniałe rzeczy. Ale ważną rzeczą jest to, że pamiętamy, że z powodu ich konfliktów, które rozpoczęły się przede wszystkim z powodu problemów i walk dotyczących pewnych kolonii w Azji Mniejszej, tutaj, te dwa kraje, te dwa narody weszły w poważny konflikt.

I konflikt ten będzie trwał przez jakiś czas, aż w końcu to Grecy odniosą zwycięstwo. Grecy zwyciężyli przede wszystkim dzięki geniuszowi jednego człowieka, człowieka o imieniu Aleksander Wielki. Aleksander jest niezwykłą postacią i będziemy długo mówić o Aleksandrze, ponieważ on, ponownie, jest jedną z wielkich postaci i jedną z osób, które prawdopodobnie były odpowiedzialne za niektóre z najbardziej monumentalnych zmian, jakie miały miejsce na świecie w tym czasie.

Dlatego spędzimy sporo czasu rozmawiając o nim. Ale Aleksander Wielki był generałem z Macedonii, generałem Slash Kingiem, który podjął się rozszerzenia imperiów greckich na królestwa Wschodu. Wszedł w bezpośredni konflikt z Imperium Perskim.

A przede wszystkim dzięki swojemu osobistemu geniuszowi, ale także dlatego, że odziedziczył kilka osób przed nim, udało mu się pokonać to ogromne imperium i podporządkować je Macedonii i Grekom. Zatem imperium Aleksandra rozciągało się, jak widzimy, na ogromnym obszarze, jeśli weźmie się pod uwagę podbite przez niego perskie części. Udało mu się podbić Egipt, udało mu się podbić całą Azję Mniejszą i oczywiście całą Grecję.

Ale jego imperium nie przetrwało jego śmierci. Po śmierci Aleksandra kilku jego generałów wszczęło sprzeczkę, która ostatecznie doprowadziła do rozpadu jego imperium. Ale, wiecie, mimo to w grubym przypadku Żydów i Judy pozostały dwie bardzo znaczące siły, które walczyły o Judę.

A tymi dwiema znaczącymi potęgami nazywamy Imperium Seleucydów i Imperium Ptolemeuszy. Cóż, Imperium Seleucydów ostatecznie w pewnym sensie wygrało tę małą walkę. Seleucydzi prowadzili politykę zachęcania do szerzenia kultury greckiej wśród podbitych przez siebie ludów.

A jednym z najgorliwszych ich królów był człowiek imieniem Antioch Epifanes. Antioch Epifanes ponownie jest jedną z tych postaci, które odegrają główną rolę w historii Żydów. Ale w tym momencie wszystko, co musimy wiedzieć, to to, że zdecydował, że religia żydowska stanowi problem.

I tak, mając przekonanie, że religia żydowska jest przyczyną tak krnąbrnej postawy Żydów, zdecydował się wykorzenić religię żydowską, przynajmniej w kontrolowanych przez siebie obszarach. I tak w tym momencie zaczęło się to, co nazywamy prześladowaniami w Antiochii, podczas których w Jerozolimie miały miejsce krwawe

i gwałtowne czystki, które doprowadziły do tego, że ludzie w końcu zaczęli krzyżeć przeciwko temu, powstałi przeciwko Antiochowi i zbuntowali się przeciwko obcym przywódcom. Czasami nazywamy to powstaniem Machabeuszy.

Nie jest to do końca trafne określenie z powodów, które omówimy później. Hasmonean jest w rzeczywistości trochę dokładniejszy, ale porozmawiamy o tym, kiedy już tam dotrzemy. Ale w 167 rpn Żydzi zbuntowali się przeciwko greckim władcom, przeciwko Antiochowi Epifanesowi.

I ostatecznie, po dość długiej walce, wywalczyli niepodległość od Greków. Teraz pomyśl o tym. Od 580 r., a właściwie od 605 r. p.n.e. do około 140 r. p.n.e., narodem żydowskim zarządzili cudzoziemcy.

A teraz, w roku 140 p.n.e., według Księgi Machabejskiej, zostali oni uwolnieni spod jarzma pogan. W końcu osiągnęli niepodległość. Ale, niestety, to też minie, bo na horyzoncie pojawia się inna siła, która swoje zachłanne oczy zwraca na wschód.

Królestwo Hasmoneuszów przetrwało do 63 roku p.n.e. i udało mu się podbić tu całkiem sporą część terytorium. W szczytowym okresie było prawdopodobnie mniej więcej wielkości Królestwa Dawida w dawnych czasach. Ale nie miało tak pozostać, po części z powodu nacisków zewnętrznych, ale także po części z powodu walki.

W 63 rpn Rzymianie przybyli na wschód, a przybycie Rzymian miało przewidywalny wynik. Rzymianie uznali, że podbicie Judy będzie dla nich korzystne. Rzymianie byli bardzo praktycznymi ludźmi.

Nie podbiliby Judy, gdyby nie czuli, że było warto. I uznali, że tym razem było warto. I tak Rzymianie dodali Judę do Judei, jak ją w tym momencie nazywają, do swojego imperium w 63 roku p.n.e.

Warto w tym miejscu zauważyć, że jeśli spojrzymy wstecz na historię podbojów Judy, cofniemy się do Asyrii. Asyria znajduje się na tym obszarze tutaj. A naród asyryjski był pod pewnymi względami bardzo podobny do Izraelitów.

Obaj są narodami semickimi. Językiem, którym mówili Asyryjczycy, był aramejski, który na swój sposób jest bardzo podobny do hebrajskiego. Więc łączyło ich coś w rodzaju, w pewnym sensie, można to nazwać pokrewieństwem .

Obecnie Asyryjczycy byli narodem o wiele potężniejszym i bardziej bezwzględny niż Izraelici. W pewnym sensie myślę o nich jak o Romulanach kontra Wolkanach. A wy, fani Star Treka, będziecie wiedzieć, o czym mówię.

W każdym razie Asyryjczycy byli w pewnym sensie znani Żydom. Teraz Babilon, który jest kolejnym władcą Żydów, jest trochę dalej geograficznie, ponieważ znajduje się

daleko w tym obszarze, ale zamiast tu, na tym obszarze, a także jest nieco bardziej ideologicznie odmienny od narodu Izraela i Juda. Kiedy Ezechiasz w Księdze Izajasza oprowadza Babilończyków po swoich magazynach, prorok Izajasz podchodzi do niego i pyta: kim więc są ci goście? I Ezechiasz mówi: „Och, oni pochodzą z tej odległej krainy zwanej Babilonem”.

Izajasz mówi: no cóż, wiesz, ci Babilończycy, o których mówisz, pewnego dnia przyjdą i zabiorą to wszystko. A Ezechiasz mówi: „No cóż, przynajmniej za moich czasów to się nie stanie”. Ale w każdym razie chodzi o to, że lud Judy uważał Babilon za odległą, dziwną obcą krainę.

No cóż, jeszcze nic nie widzieliście, bo kiedy nadejdą Persowie, Persowie nie będą nawet narodem semickim. To raczej naród indoaryjski. Język perski nie należy do grup języków semickich.

To inny język. Teraz Persowie przyjmują wiele babilońskich zwyczajów i tak dalej, ponieważ tacy byli Persowie. Byli to bardzo eklektyczni ludzie, którzy lubili pożyczać stąd, tam i wszędzie.

I tak w pewnym sensie kultura perska bardziej dostosowała się do stylu wschodniego, ale byli to obcokrajowcy. To znaczy, były one zupełnie inne od tego, do czego przywykła Juda. A potem przybyli stąd Grecy, geograficznie znacznie dalej niż Persja i ideologicznie, językowo, kulturowo, bardzo różni się od wszystkiego, czego Żydzi doświadczyli wcześniej.

A potem, oczywiście, teraz ośrodek władzy znajduje się w Rzymie. Geograficznie, ideologicznie i kulturowo widzimy, że oblicze władców staje się coraz bardziej dziwne, coraz bardziej obce, coraz bardziej odległe od tego, co lud Judy znał w przeszłości. Jeszcze jedna postać, o której będziemy tutaj mówić i na tym zakończymy nasz przegląd historyczny, a jest nią postać Heroda Wielkiego.

Herod, oczywiście, znamy z Nowego Testamentu jako człowieka, który był odpowiedzialny za rzeź niewinnych ludzi, gdzie zabił wszystkie dzieci w okolicach Betlejem, aby spróbować zabić Jezusa. Zatem rzeź niewinnych jest jednym z tych wielkich epizodów w Biblii, który w pewnym sensie rysuje główny, coś, co moglibyśmy nazwać metanarracyjnym łukiem pomiędzy Starym i Nowym Testamentem, ponieważ już na początku tej historii zobaczcie faraona wrzucającego dzieci Izraelitów do Nilu, aby je utopić i w ten sposób zniszczyć potencjał wybawienia, możliwość powstania przeciwko niemu. A teraz mamy Heroda Wielkiego zabijającego dzieci Izraela, aby spróbować zabić wybawiciela, Mesjasza, tego, którego uważał za zagrożenie dla swojego królestwa, swojego panowania.

Na tym zakończy się nasz przegląd historyczny, ale porozmawiamy trochę więcej o tym, czego Herod tak się obawiał na samym końcu, o tej nadziei, która rozpałała się w

sercach ludu Judy już w czasach Starego Testamentu, nawet za czasów Abrahama, tę nadzieję, że pewnego dnia będą narodem związanym ze swoim Bogiem tą relacją przymierza miłości, tę nadzieję, że Bóg przyśle kogoś, kto będzie ich prowadził w sprawiedliwość i być tym nowym Mojżeszem, być tym cierpiącym sługą, być tym, który może zbudować most między Bogiem a Jego ludem. I na tym zakończy się nasze badanie judaizmu międzytestamentowego.

Mówi Tony Tomasino na temat judaizmu przed Jezusem, sesja 1, Wielki obraz.